

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1979

5 APRIL 1979

WETSVOORSTEL

tot opheffing van de artikelen 372bis en 377, § 3,
van het Strafwetboek

(Ingediend door de heer Glinne)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Hoofdstuk V van het Strafwetboek behandelt de aanranding van de eerbaarheid, zonder die evenwel nader te omschrijven. Aangenomen mag worden dat daaronder worden verstaan bepaalde seksuele betrekkingen met minderjarigen of gepaard gaande met geweld of bedreigingen. Dat begrip is vatbaar voor een zeer ruime interpretatie aangezien artikel 374 bepaalt dat van aanranding gesproken kan worden zodra er een begin van uitvoering is.

Onder het algemene begrip « aanranding van de eerbaarheid » bestraffen de artikelen 372, 372bis en 373 vier seksuele gedragingen :

— aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op de persoon of met behulp van de persoon van een kind van het mannelijke of vrouwelijke geslacht beneden de leeftijd van 16 jaar (art. 372, eerste lid);

— aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging door een bloedverwant in de opgaande lijn gepleegd op de persoon of met behulp van de persoon van een minderjarige die niet ontvoegd is door het huwelijk (art. 372, eerste lid);

— aanranding van de eerbaarheid, met geweld gepleegd op gelijk welke persoon, met verzwaring van de straf zo het slachtoffer een minderjarige is (art. 373);

— aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd door een persoon die de volle leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, op de persoon of met behulp van de persoon van een minderjarige van hetzelfde geslacht beneden de volle leeftijd van achttien jaar (art. 372bis).

Er bestaat een opvallend verschil tussen die vier gedragingen. In de eerste drie gevallen (artt. 372 en 373) worden heteroseksuele en homoseksuele daden door het Strafwetboek op dezelfde wijze behandeld; in het vierde geval

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1979

5 AVRIL 1979

PROPOSITION DE LOI

abrogeant les articles 372bis et 377, § 3,
du Code pénal

(Déposée par M. Glinne)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le chapitre V du Code pénal traite de l'attentat à la pudeur sans définir celui-ci. On peut considérer que l'expression recouvre certaines relations sexuelles impliquant des mineurs d'âge ou qui s'accompagnent de violences ou de menaces. Cette notion peut être interprétée très largement puisque l'article 374 précise que l'attentat existe dès qu'il y a commencement d'exécution.

Les articles 372, 372bis et 373 répriment, sous l'appellation générale d'attentat à la pudeur, quatre types de comportement sexuel :

— l'attentat à la pudeur commis sans violences ni menaces sur la personne ou à l'aide de la personne d'un enfant de l'un ou de l'autre sexe, âgé de moins de 16 ans (art. 372, premier alinéa);

— l'attentat à la pudeur commis sans violences ni menaces par tout ascendant sur la personne ou à l'aide de la personne d'un mineur non émancipé par le mariage (art. 372, premier alinéa);

— l'attentat à la pudeur commis avec violences sur toute personne, la peine étant plus sévère si la victime est un mineur (art. 373);

— l'attentat à la pudeur commis sans violences ni menaces par une personne âgée de dix-huit ans au moins sur la personne ou à l'aide de la personne d'un mineur du même sexe âgé de moins de dix-huit ans (art. 372bis).

La différence entre ces quatre situations saute aux yeux. Dans les trois premiers cas (art. 372 et 373), le Code pénal réserve le même traitement aux actes hétérosexuels et homosexuels; dans le quatrième cas (art. 372bis), il punit uni-

(art. 372bis) wordt alleen de homoseksuele daad bestraft. Een concreet voorbeeld : een jongeman van negentien jaar die geslachtsbetrekkingen heeft met een jong meisje van zeventien jaar, kan niet worden vervolgd (bijzondere omstandigheden natuurlijk niet te na gesproken). Dezelfde jongeman kan daarentegen een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar oplopen indien hij niet een vrouwelijke doch een mannelijke partner van zeventien jaar kiest. Niet de seksuele daad, wel de homoseksualiteit als zodanig wordt beteugeld. Deze laatste vormt het hoofdbestanddeel van het misdrijf. Artikel 372bis heeft dus een discriminatoir karakter en is in tegenspraak met de overige bepalingen van het Strafwetboek.

Artikel 372bis is ontegenzeggelijk discriminerend, aangezien het personen met een bepaalde gedragslijn totaal anders bejegt naargelang zij hetero- dan wel homoseksueel zijn : de enen worden gestraft en de anderen gaan vrij uit. Welnu — en dit is van essentieel belang — wij staan hier op het terrein van gedragspatronen die volledige instemming en een vrije wilsbeslissing impliceren en niet op dat van het geweld waarop artikel 373 betrekking heeft. Het betreft hier dus een aanslag op vreedzame en onschadelijke facetten van het privé-leven. Wij hebben hier dus te maken met een dubbele overtreding van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, dat aan iedereen het recht op eerbiediging van zijn privé-leven toekent (art. 8) en dat elke wettelijke discriminatie tussen enkelingen met betrekking tot het uitoefenen van hun fundamentele rechten verbiedt (art. 14).

Artikel 372bis is tevens strijdig met de overige bepalingen van het Strafwetboek, aangezien geen enkele daarvan de homoseksualiteit als zodanig beteugelt of er een verzwarende omstandigheid van maakt. Had men de rechtsleer die aan dat artikel ten grondslag ligt aangepast, dan had men in de artikelen 372 en 373 voor de homoseksuele dader van de aanslag op de eerbaarheid in een strengere straf moeten voorzien dan voor de heteroseksuele dader van een gelijkaardige daad. Dat is niet het geval geweest en wij kunnen daaruit besluiten dat het hele Strafwetboek, artikel 372bis uitgezonderd, de homoseksueel en de heteroseksueel op een verschillende wijze bejegt.

Artikel 372bis staat dus wel in schrille tegenstelling tot de rest van onze strafwetgeving. Dat is voor een deel te verklaren doordat het, wellicht op een ietwat geïmproviseerde manier, bij de bepalingen betreffende de aanranding van de eerbaarheid werd ondergebracht. Het werd aan het Strafwetboek immers toegevoegd door de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming. Het kwam evenwel niet voor in het regeringsontwerp dat door de heer Vermeylen werd ingediend; het werd in dat ontwerp ingevoegd ingevolge een amendement dat vanuit het Parlement was voorgesteld. Uit de parlementaire voorbereidende werkzaamheden kan bezwaarlijk worden opgemaakt wat de auteurs met die tekst beoogden. Zij waren blijkbaar beïnvloed door het al te repressieve Franse wetsbesluit van 8 februari 1945. Hun initiatief past in een strekking die in sommige kringen is ingeworteld en die nog steeds wordt gekenmerkt door een instinctmatige, soms zelfs agressieve vijandigheid tegenover sommige vormen van seksualiteit, inzonderheid tegenover homoseksualiteit. De geschiedenis en de ethnologie leren nochtans dat homoseksualiteit een gedraging is die doorheen de tijden en overal ter wereld vaak als normaal werd aangevoeld. In het begin van onze beschaving beschouwden Grieken en Romeinen ze als een menselijke gedraging die niet meer maar ook niet minder aanvaardbaar was dan een andere. Die houding dateert niet van de vervalperiode, zoals sommigen beweren, maar bestond vanaf het begin van die luisterrijke beschavingen en bleef ook bestaan toen zij hun hoogtepunt hadden bereikt. Sceptici kan men verwijzen naar de werken van Homeros, Plato, Vergilius of

queument l'acte homosexuel. Concrètement et à titre d'exemple, cela signifie qu'un jeune homme de dix-neuf ans, entretenant une relation sexuelle avec une jeune fille de dix-sept ans, ne peut faire l'objet d'aucune poursuite (sauf circonstances spéciales évidemment). Au contraire, le même jeune homme est passible de six mois à trois ans d'emprisonnement s'il choisit, non une compagne, mais un compagnon de dix-sept ans. C'est donc non pas l'acte sexuel, mais l'homosexualité qui est réprimée comme telle : elle représente l'élément constitutif du délit. L'article 372bis se révèle ainsi discriminatoire et contradictoire avec les autres dispositions du Code pénal.

Discriminatoire, l'article 372bis l'est incontestablement puisqu'il impose un traitement totalement différent aux auteurs d'un comportement selon qu'ils sont hétérosexuels ou homosexuels : les seconds sont punis, les premiers échappent à toute incrimination. Or, et c'est l'essentiel, nous nous trouvons ici dans le domaine des comportements librement consentis et décidés, non dans celui de la violence couvert par l'article 373. Il s'agit donc d'une atteinte à la vie privée paisible et inoffensive. Nous sommes ainsi confrontés avec une double violation de la Convention européenne des droits de l'homme qui reconnaît à toute personne le droit au respect de sa vie privée (art. 8) et qui proscriit toute discrimination légale entre les individus dans l'exercice de leurs droits fondamentaux (art. 14).

L'article 372bis est également contradictoire avec les autres dispositions du Code pénal puisqu'aucune d'entre elles ne réprime l'homosexualité comme telle ou ne l'érige en circonstance aggravante. Si l'on avait adapté partout la philosophie qui l'inspire, il aurait fallu, dans les articles 372 et 373, prévoir pour l'auteur homosexuel d'un attentat à la pudeur, une peine plus sévère que pour l'auteur hétérosexuel d'un même type d'agissement. Tel n'a pas été le cas et nous pouvons en conclure qu'à l'exception de l'article 372bis, l'ensemble de notre Code pénal traite de la même façon l'homosexuel et l'hétérosexuel.

L'article 372bis contraste donc singulièrement avec le reste de notre législation pénale. Cela s'explique partiellement par son introduction, peut-être un peu improvisée, dans les dispositions relatives à l'attentat à la pudeur. En effet, cet article fut ajouté au Code pénal par la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse. Encore n'apparaissait-il pas dans le projet gouvernemental déposé par M. Vermeylen; il y fut inséré par un amendement parlementaire. La lecture des travaux préparatoires nous éclaire peu sur les intentions des auteurs de ce texte. Il semble qu'ils aient été influencés par l'Ordonnance française du 8 février 1945, répressive à l'excès. Leur initiative relève d'un courant de pensée, encore enraciné dans certains milieux, qui persiste à témoigner une hostilité viscérale, voire agressive, envers certaines formes de sexualité et particulièrement l'homosexualité. Les historiens et les ethnologues nous apprennent pourtant que l'homosexualité constitue un comportement qui, à travers le temps et l'espace, est fréquemment ressenti comme normal. À l'aube de notre civilisation, la Grèce et Rome la considéraient comme une attitude humaine ni plus ni moins acceptable qu'une autre. Ceci date non pas de la décadence, comme certains le prétendent, mais existe à l'origine et à l'apogée de ces sociétés prestigieuses. Que les sceptiques s'en réfèrent aux écrits d'Homère, de Platon, de Virgile ou d'Horace. La répression de ce comportement sexuel trouve son origine dans la tradition juive reprise et amplifiée par saint Paul. Néanmoins, « la littérature du Moyen-Age nous prouve aussi que la plupart du temps, l'homosexualité n'était poursuivie

Horatius. De afwijzing van die seksuele gedraging vindt haar oorsprong in de Joodse traditie, die door Sint Paulus werd overgenomen en verscherpt. Niettemin « bewijst de middeleeuwse literatuur dat homoseksualiteit in die tijd slechts aanleiding gaf tot vervolging wanneer ze op politiek gebied ergernis wekte in de letterlijke zin van het woord of wanneer ze het aanzien of de macht van de Kerk in het gedrang dreigde te brengen » (E. Roditi, *De l'homosexualité*, Sédimo, Parijs, 1962, blz. 139). De door een ongezonde preutsheid gekenmerkte XIXe eeuw ging het hele seksuele leven en inzonderheid gedragingen zoals homoseksualiteit als een schande beschouwen en aldus de hele maatschappij met schuldgevoelens beladen. Nadien bereikte het nazisme een hoogtepunt op dit gebied, aangezien de homoseksuelen in de concentratiekampen bovenaan de lijst prijken, naast joden, zigeuners of sociaïsten en communisten.

Nochtans kende men in de pluralistische maatschappijen van de XXe eeuw de Staat hoe langer hoe minder het recht toe zich te mengen in het privé-leven van de enkeling en, in het bijzonder, in hun seksueel gedrag. Psychiaters, psychologen, sociologen, geneesheren, seksuologen, theologen hebben immers hun kennis verder uitgediept en zij zijn het er thans over eens dat het seksuele gedragspatroon van het individu in essentie gevarieerd en veranderlijk is, zodanig zelfs dat het onderscheid zelf tussen homoseksualiteit en heteroseksualiteit louter denkbeeldig blijkt te zijn, aangezien beide elementen samen een min of meer belangrijke component van elk individu vormen. « Homoseksuelen en heteroseksuelen verschillen bijgevolg niet vanuit hun homo- of heteroseksualiteit. Hun keuze van de actieve en seksuele partner terzijde gelaten, gelijken homoseksuelen in alle opzichten op heteroseksuelen » (De Batselier, S., Werres, J., Straver, C., Sagarine, E., Ross, H. L., *Les minorités homosexuelles*, uitgegeven bij Duculot, Gembloux, 1973, blz. 48). Begrippen over normaal zijn of goed gedrag verliezen dan ook alle zin op dat gebied; zij zijn niet in staat een onderscheid te maken tussen homoseksuelen en heteroseksuelen : « het enige markante verschil tussen heteroseksuelen en homoseksuelen ligt in het feit dat laatstgenoemden anders gericht zijn, met andere woorden een homoseksueel voelt zich aangetrokken tot, is verliefd op, hecht zich aan een persoon van hetzelfde biologische geslacht. Daarbuiten verschillen homoseksuelen niet van de anderen; zij hebben dezelfde verlangens, dezelfde wensen, dezelfde bezieldeheid, dezelfde ontgoochelingen, hetzelfde lijden en dezelfde vrees. Onder elkaar verschillen homoseksuelen evenzeer als heteroseksuelen. Het zijn normale mensen » (*ibidem.*, blz. 15). In 1935 schreef Freud reeds « Homoseksualiteit is noch een ondeugd, noch een vorm van ontarding en kan in geen geval beschouwd worden als een ziekte » (« brief aan een Amerikaanse moeder », *American Journal of Psychiatry*, 107, april 1951).

Homoseksualiteit is een menselijk gedragspatroon dat door een bepaald deel van de bevolking soms gewoonlijk of uitsluitend wordt aangenomen.

Mensen die zich op een dergelijke manier gedragen zijn niet beter en ook niet slechter dan de anderen. Zij beleven hun mens-zijn zoals de anderen, met minder of meer waardigheid. De opvatting dat homoseksualiteit een gevaar voor de jeugd is, zoals men een ziekte vreest wegens het mogelijke besmettingsgevaar, behoort eveneens tot die achterhaalde opvattingen die de wetenschapsmensen vandaag de dag verwerpen. De homoseksuele of heteroseksuele toekomst van een individu wordt van in zijn prille jeugd bepaald. Diepgaande studies, met name in de Verenigde Staten, hebben aangetoond dat homoseksuele contacten tijdens de jeugd-jaren geenszins tot gevolg hebben dat de vroegere partners zich voortaan als homoseksueel zullen gedragen. Ofwel zijn zij homoseksueel vanaf het begin, ofwel zijn zij heteroseksueel en blijven zij het (Sengers, W. J., *Gewoon hetzelfde?*

à cette époque que si elle faisait littéralement scandale au point de vue politique ou si elle risquait de porter atteinte au prestige ou au pouvoir de l'Eglise » (Roditi, E., *De l'homosexualité*, Sédimo, Paris, 1962, p. 139). C'est le XIXe siècle qui devait, dans sa pudibonderie malsaine, culpabiliser toute une société en jetant la honte sur l'ensemble de la vie sexuelle et singulièrement sur des comportements tels que l'homosexualité. Par la suite, le nazisme atteignit un paroxysme puisque l'homosexuel figura en bonne place, dans le camp de concentration, aux côtés du juif, du tzigane ou du socialo-communiste.

Au XXe siècle, pourtant, dans les sociétés pluralistes, on reconnaît de moins en moins à l'Etat le droit de s'immiscer dans la vie intime des individus et, particulièrement, dans leur comportement sexuel. En effet, psychiatre, psychologues, sociologues, médecins, sexologues, théologiens ont approfondi leurs connaissances et s'accordent aujourd'hui à penser que le comportement sexuel de l'individu est, par essence, varié et variable, à telle enseigne que la distinction même entre homosexualité et hétérosexualité se révèle illusoire, ces deux éléments constituant une composante plus ou moins importante de chaque individu. « Les homosexuels et les hétérosexuels ne se différencient donc pas à partir de leur homo- ou hétérosexualité. Mis à part leur choix de partenaire actif et sexuel, les homosexuels ressemblent en tous points aux hétérosexuels » (De Batselier, S., Werres, J., Straver, C., Sagarine, E., Ross, H. L., *Les minorités homosexuelles*, Duculot, Gembloux, 1973, p. 48). Les notions de normalité ou de bonne conduite perdent donc tout leur sens dans ce domaine; elles restent impuissantes à distinguer les homosexuels des hétérosexuels : « la seule différence marquante entre les hétérosexuels et les homosexuels réside dans le fait que ces derniers entendent un autre son. En d'autres termes, un homosexuel se sent attiré par, est amoureux de, s'attache à une personne du même sexe biologique. A part cela, les homosexuels ne diffèrent pas des autres; ils ont les mêmes aspirations, les mêmes désirs, les mêmes élans, les mêmes déceptions, les mêmes souffrances et les mêmes angoisses. Entre eux, les homosexuels sont différents tout comme le sont les hétérosexuels. Ce sont des gens normaux » (*ibidem.*, p. 15). Freud écrivait déjà en 1935 : « L'homosexualité n'est ni un vice, ni une forme de dégénérescence et ne peut en aucun cas être considérée comme une maladie » (« Lettre à une mère américaine », *American Journal of Psychiatry*, 107, avril 1951).

L'homosexualité est un comportement humain adopté occasionnellement, habituellement ou exclusivement par une certaine partie de la population.

Ceux qui se conduisent de telle façon ne sont ni meilleurs ni pires que les autres individus. Ils assument leur condition humaine comme tous les autres avec plus ou moins de dignité. Considérer l'homosexualité comme un danger pour la jeunesse, comme on craint une maladie en raison d'une contagion possible, relève aussi de ces conceptions rétrogrades que les scientifiques ont aujourd'hui rejetées. L'avenir homosexuel ou hétérosexuel d'un individu se détermine dès la prime enfance. Des études approfondies, menées notamment aux Etats-Unis, ont montré que des contacts homosexuels noués durant les années de jeunesse n'ont absolument pas pour effet de rendre leurs participants désormais homosexuels. Ou ceux-ci sont homosexuels dès avant, ou ils sont hétérosexuels et le restent (Sengers, W. J., *Gewoon hetzelfde? Een visie op vragen rond de homofilie*, Paul

Een visie op vragen rond de homofilie. Paul Brand, Bussum, 1969, p. 86. West, D. J., *Homosexuality*, Hamondsworth, 1959, Franse versie : *Homosexualité*, Dessart, Brussel, 1970, pp. 128, 135 en 136-140). Homoseksualiteit is geen venereïsche ziekte. Artikel 372bis werd uitgedacht om een denkbeeldig gevaar te weren en in plaats daarvan doet het andere, reële gevaren ontstaan. Het is immers steeds gevaarlijk een categorie mensen in een onrechtvaardig « ghetto van de schaamte » terug te dringen. « Als het waar is, zoals sommige auteurs suggereren, dat homoseksuelen meer psychische stoornissen vertonen dan anderen, dan is zulks in hoofdzaak te wijten aan de pressie van de buitenwereld en niet aan het feit van de homoseksualiteit zelf » [Van Emde Boas, C., *De sociogenese van de vitale afkeer tegen de homoseksualiteit* (overdruk van hoofdstuk VIII van akademisch proefschrift, Wereldbibliotheek — Amsterdam, 1951), p. 7. — Zie tevens De Batselier, S. en anderen, *op cit.*, p. 52 en Cohen, A. K., *Deviance and Control*, Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs, New York, 1966].

Een dergelijke afstoting kan bij het slachtoffer een gevoel van frustratie en agressiviteit teweegbrengen, dat hem tot delinkwentie of tot andere anti-sociale gedragingen zal aanzetten. De dreiging van de straf die de homoseksueel als zodanig boven het hoofd hangt, brengt mede dat hij het aangewezen slachtoffer is voor praktijken zoals chantage.

Het probleem is dus niet de samenleving of de jeugd te beschermen tegen de homoseksueel, die hen trouwens niet aanvalt; en evenmin ervoor te zorgen dat het aantal gevallen van homoseksualiteit vermindert, aangezien het hier gaat om een gedragspatroon dat niet ongedaan kan worden gemaakt. Het echte probleem bestaat erin het aantal homoseksuelen die ongelukkig zijn omdat zij ten onrechte onder discriminaties lijden, te verminderen.

Daarom moet men hun dezelfde waardigheid en dezelfde rechten toekennen als aan alle andere personen. De opheffing van artikel 372bis, dat een onrechtvaardige, nutteloze en gevaarlijke bepaling is, zou een grote stap in die richting betekenen. Zulks zou automatisch de afschaffing van het derde lid van artikel 377 meebrengen, dat slechts zin heeft als aanvulling van de eerstgenoemde bepaling.

Sommige buurlanden zijn ons op die weg reeds voorgegaan, bv. Nederland, dat op 15 oktober 1969 artikel 248bis van het Strafwetboek — dat in de lijn lag van ons artikel 372bis — opgeheven heeft (zie : Verslag en advies met betrekking tot artikel 372bis, Belgisch Strafwetboek, Antwerpen, Dubois uitg.).

De opheffing van artikel 372bis is een stap in de richting van een maatschappij die aan elk individu het recht toekent zich te ontplooiën en zich zelf te zijn met inachtneming van het grootst mogelijke respect voor zichzelf en voor de anderen.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

De artikelen 372bis en 377, derde lid, van het Strafwetboek zijn opgeheven.

21 mars 1979.

Brand, Bussum, 1969, p. 86. West, D. J., *Homosexuality*, Hamondsworth, 1955; version française : *Homosexualité*, Dessart, Bruxelles, 1970, pp. 128-135 et 136-140). L'homosexualité n'est pas une maladie vénérienne. Conçu pour écarter un danger fantomatique, l'article 372bis en crée, par contre, d'autres qui sont bien réels. Il est toujours périlleux, en effet, de rejeter une catégorie d'individus dans l'injuste ghetto de la honte. « S'il est vrai, comme le suggèrent certains auteurs, qu'il apparaît plus de troubles psychiques chez les homosexuels que chez les autres, ce sera essentiellement dû à la pression de l'extérieur et non parce que l'homosexualité est un facteur causal » [Van Emde Boas, C., *De sociogenese van de vitale afkeer tegen de homoseksualiteit* (overdruk van hfst. VIII van akadem. proefschrift, Wereldbibliotheek, Amsterdam, 1951), p. 7. Voir aussi De Batselier, S., et autres, *op. cit.*, p. 52 et Cohen, A. K., *Deviance and Control*, Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs, New York, 1966].

Un tel rejet peut également engendrer chez sa victime un sentiment de frustration et d'agressivité qui la conduira à la délinquance ou à d'autres comportements antisociaux. Enfin, la menace des sanctions qui pèsent sur l'homosexuel en tant que tel en fait la victime toute désignée de manœuvres telles que le chantage.

Le problème ne consiste donc pas à protéger la société ou la jeunesse contre l'homosexuel qui ne les agresse d'ailleurs pas; il ne réside pas non plus dans la préoccupation de réduire les cas d'homosexualité, car il s'agit là d'un comportement irréversible. La véritable question consiste à diminuer le nombre d'homosexuels malheureux car injustement discriminés.

Pour cela, il convient de leur reconnaître la même dignité et les mêmes droits qu'à tous les autres individus. Un grand pas serait accompli dans cette direction par l'abrogation de l'article 372bis, disposition inique, inutile et dangereuse. Cette abrogation entraînerait automatiquement celle de l'article 377, alinéa 3, qui n'a de sens que comme complément du précédent.

Certains Etats voisins nous ont précédés dans cette voie; par exemple les Pays-Bas qui, le 15 octobre 1969, ont abrogé l'article 248bis de leur Code pénal, de même inspiration que notre article 372bis (voy : *Verslag en advies met betrekking tot artikel 372bis*, Belgisch Strafwetboek, Antwerpen, Dubois uitg.).

Abroger l'article 372bis, c'est progresser vers une société qui reconnaîtrait à chaque individu le droit de s'épanouir et de se réaliser dans le respect le plus total de soi-même et des autres.

E. GLINNE

PROPOSITION DE LOI

Article unique

Les articles 372bis et 377, alinéa 3, du Code pénal sont abrogés.

21 maart 1979.

E. GLINNE